

Hogy a feladatot meg tudjuk oldani, a problémát vissza kell transzformálni a forgó koordináta-rendszerből inercia-rendszerbe. Ez azért szükséges, mert az energia és impulzuszómomentum (felületi sebesség) tétele csak itt igaz.

A Föld felületén a rakéta sebességének függőleges komponense a keresett v_0 , vízszintes komponense pedig a Föld forgásából származó ωR ahol $\omega = \frac{2\pi}{1 \text{ nap}}$, a Föld tengely körüli szögsebessége.

A pálya Földtől legtávolabbi pontjában a sebességnek függőleges komponense nincs, vízszintes komponense pedig $\omega r - v$. (r a pálya legmagasabb pontjának távolsága a Föld középpontjától.)

Ezen adatokkal a felületi sebesség tétele (Kepler II. törvénye):

$$(1) \quad \frac{\omega R \cdot R}{2} = \frac{(\omega r - v)r}{2}.$$

Ebből

$$(2) \quad r^2 - \frac{v}{\omega}r - R^2 = 0.$$

Numerikus adatokkal:

$$\frac{v}{\omega} = \frac{700 \text{ m/s}}{2\pi/86400 \text{ 1/s}} = 9,6 \cdot 10^6 \text{ m},$$

mely $(3/2)R$ -rel egyenlő.

Ezt visszahelyettesítve a (2)-be

$$r^2 - (3/2)Rr - R^2 = 0,$$

mely másodfokú egyenlet gyökei: $r = 2R$, $r = -(1/2)R$. A $-(1/2)R$ értelmetlen ezért csak $r = 2R$ a megoldás. A rakéta kétszeres földugár magasságig emelkedik.

Írjuk fel a két előbb vett pontra az energiatételt:

$$\frac{1}{2} [v_0^2 + (\omega R)^2] - \frac{mR^2g}{R} = \frac{1}{2}m[\omega r - v]^2 - \frac{mR^2g}{r}.$$

Az (1) egyenletből

$$\frac{1}{2}m[v_0^2 + (\omega R)^2] - \frac{mR^2g}{R} = \frac{1}{2}m\frac{\omega^2 R^2}{r^2} - \frac{mR^2g}{r},$$

rendezve

$$v_0^2 = 2Rg \left(1 - \frac{R}{r}\right) - \omega^2 R^2 \left(1 - \frac{R^2}{r^2}\right).$$

A második tag az elsőhöz képest kicsi, amiről az értékek behelyettesítésével meggyőződhetünk. Ezt elhagyva:

$$v_0^2 = 2Rg \left(1 - \frac{R}{r}\right).$$

Mivel $r = 2R$, ezért $v_0^2 = Rg$. $v_0 = \sqrt{Rg} = 7,9 \text{ km/s}$, az első kozmikus sebesség.

Nagy Zsigmond (Bp. Kaffka M. g. III. o. t.)